

IZJAVA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI O DEMOGRAFSKOJ KRIZI U HRVATSKOJ

Od samog osnutka do danas u okviru Akademije demografska tematika zauzima istaknuto mjesto jer je ona temelj razvoja društva. Za temelje razvoja demografskostatističkih istraživanja u Hrvatskoj zaslužni su znanstvenici raznih struka, napose članovi Akademije Petar Matković (1830. – 1898.), Fran Vrbanić (1847. – 1909.), Milovan Zoričić st. (1850. – 1912.) i Milan Kreser (1876. – 1924.).

Nakon djela spomenutih istraživača demografske statistike iz Akademije, do sredine 20. stoljeća objavljuju se vrijedna demografska razmatranja u sklopu ekonomske, zdravstvene, geografske, narodnosne i povijesne tematike koja od 60-ih godina ističu nepovoljne demografske procese u Hrvatskoj. U suvremenosti potpun i zaokružen teorijski metodološki okvir u duhu suvremene demografije dala je akademkinja Alica Wertheimer-Baletić.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, nakon izjave *o demografskim ograničenjima u razvoju ljudskih potencijala* objavljene 2011. godine u publikaciji *Važnost znanja i primjene znanja za izlazak iz krize i razvoj Hrvatske*, ponovno skreće pozornost društva na krajnje zabrinjavajuće demografske trendove u Hrvatskoj. Između popisa stanovništva 2011. i 2021. broj se stanovnika u Hrvatskoj smanjio s 4.284.889 na 3.888.529 ili za 9,3%. Iza toga vrlo velikog pada broja stanovnika kriju se gotovo dramatične promjene u dobnom sastavu stanovništva koje će s protokom vremena bivati sve restriktivniji čimbenik ukupnog razvoja Hrvatske. Ostali smo bez velikog broja stanovnika u najvitalnijoj radnoj i reproduktivnoj dobi. Smanjenje ukupnoga

broja stanovnika uvjetovano je prirodnim smanjenjem i iseljavanjem. Spomenuti procesi rezultiraju povećanjem broja i udjela starih (65 i više godina), uz istovremeno smanjivanje broja i udjela mladih (0 – 14 godina) i stanovništva u radnoj dobi (15 – 64 godine). Istovremeno pad broja stanovnika u radnoj dobi prati proces njegova starenja jer se unutar tog kontingenta sve više smanjuje broj osoba u mlađem dijelu radnog kontingenta (15 – 44 godine). Projekcije stanovništva do 2050. godine pokazuju da će se iz godine u godinu ubrzano smanjivati broj mladih i stanovnika u radnoj dobi.

Kako su se od uspostave samostalne države Hrvatske mijenjali nositelji političke vlasti na razini države, tako se odustajalo od prethodno donesenih programa i pristupalo kreiranju novih dokumenata s mjerama čija je provedba trebala najprije zaustaviti daljnju demografsku eroziju, a nakon toga demografska kretanja u dugom roku preokrenuti u pozitivnom smjeru. Problemi povezani s demografskim promjenama nisu prolazni i ne mogu se riješiti u kratkom roku i samo pojedinačnim mjerama.

Zaustavljanje daljnjeg pada broja stanovnika zahtijeva sustavan i dugoročan pristup, što uključuje niz međusobno usklađenih demografskih mjera u okviru ukupne razvojne politike. Istovremeno, dok gubimo najvitalnije ljudske resurse, ne možemo ni privoljeti na povratak netom iseljene. Rješenja su u sveobuhvatnosti Programa demografskog razvoja Hrvatske s djelotvornim kreiranjem posebnih mjera za manje razvijena područja u Hrvatskoj.

Dugoročnost i sigurnost demografskih mjera podrazumijeva njihovo provođenje neovisno o promjenama nositelja političke vlasti.

U Zagrebu, 1. veljače 2022.

HRVATSKA AKADEMIJA
ZNANOSTI I UMJETNOSTI